

Европейска
КОМИСИЯ

Да живеем добре в пределите на нашата планета

7АТА ПДОС – Обща програма на Европейския съюз за действие
за околната среда до 2020 г.

От средата на 70-те години на миналия век политиката в областта на околната среда на ЕС се ръководи от програми за действие, определящи приоритетните цели, които да бъдат постигнати за период от няколко години. Настоящата програма, седмата от този вид, бе приета от Европейския парламент и Съвета на Европейския съюз през ноември 2013 г. и обхваща периода до 2020 г.

Чрез настоящата Програма за действие за околната среда (ПДОС) ЕС се съгласява да засили усилията си за опазване на природния ни капитал, стимулиране на ефективен от гледна точка на използване на ресурсите нисковъглероден растеж и новаторство и закрила на здравето и благосъстоянието на хората, като същевременно защита естествените ограничения на нашата планета.

Бъдещите действия на институциите на ЕС и държавите членки, които споделят отговорността за прилагането ѝ и постигането на приоритетните ѝ цели, трябва да се ръководят от една обща стратегия.

Програмата се ръководи от дългосрочна перспектива:

“ В 2050 г. живеем добре в екологичните предели на планетата. Благоденствието ни и доброто състояние на околната среда се дължат на иновативна, кръгова икономика, в която нищо не се пилее, природните ресурси се управляват устойчиво и биологичното разнообразие се опазва, цени и възстановява по начини, които повишават устойчивостта на нашето общество. При нас нисковъглеродният растеж от дълго време не зависи от използването на ресурси, като определя темпа за безопасно и устойчиво общество в световен мащаб. ”

В програмата се изброяват девет приоритетни цели и какво трябва да направи ЕС, за да ги постигне до 2020 г. Те са:

1. опазване, съхранение и увеличаване на природния капитал на Съюза;
2. превръщане на Съюза в ефективна от гледна точка на използването на ресурсите, зелена и конкурентоспособна нисковъглеродна икономика;
3. защита на гражданите на Съюза от свързани с околната среда въздействия и рискове за здравето и благосъстоянието им;
4. осигуряване на максимални ползи от законодателството на Съюза в областта на околната среда чрез подобряване на неговото прилагане;
5. подобряване на базата от знания и данни за политиката на Съюза в областта на околната среда;
6. осигуряване на инвестиции за политиката в областта на околната среда и климата и отчитане на екологичните разходи при всички обществени дейности;
7. по-добро отразяване на проблемите на околната среда в други области на политиките и осигуряване на съгласуваност при разработването на нови политики;
8. повишаване на устойчивостта на големите градове в Съюза;
9. повишаване на ефективността на Съюза в справянето с международни предизвикателства, свързани с околната среда и климата.

Тематични приоритети

В програмата се определят три приоритетни области, в които са необходими повече действия за **опазване на природата и подобряване на екологичната устойчивост, стимулиране на ефективния от гледна точка на използването на ресурсите нисковъглероден растеж и намаляване на заплахите за човешкото здраве и благосъстояние**, свързани със замърсяването, химическите вещества и въздействието от изменението на климата.

1. Първата област на действие е свързана с „**природния капитал**“ – от плодородната почва и продуктивната земя и морета до прясната вода и чистия въздух – както и биоразнообразието, което го поддържа. Природният капитал включва жизненоважни услуги, като опрашването на растенията, природната защита от наводнения и регулирането на климата. Съюзът е поел ангажименти за спиране на загубите на биологично разнообразие и постигане на добро състояние на водите и морската среда на Европа. Нещо повече, той е въвел средствата за постигането им чрез правно обвързващи ангажименти, включително Рамковата директива за водите, Директивата за качеството на въздуха и директивите за птиците и за местообитанията, както и финансова и техническа подкрепа. Въпреки това нашата околна среда е подложена на значително въздействие. Загубата на биоразнообразие в ЕС все още продължава и много екосистеми са сериозно влошени, затова са необходими по-големи усилия.

За да се постигне целта, ПДОС изразява ангажимента на ЕС, националните органи и заинтересованите страни за ускоряване постигането на целите на **Стратегията за биологичното разнообразие до 2020 г. и Планът за**

опазване на европейските водни ресурси. Има и теми, които се нуждаят от по-нататъшно действие на европейско и национално равнище, като опазване на почвите и устойчиво използване на земята, както и на горските ресурси. Програмата определя необходимостта от по-ефективни действия за защита на океаните и моретата, запазване на рибните запаси и намаляване на отпадъците в морските води.

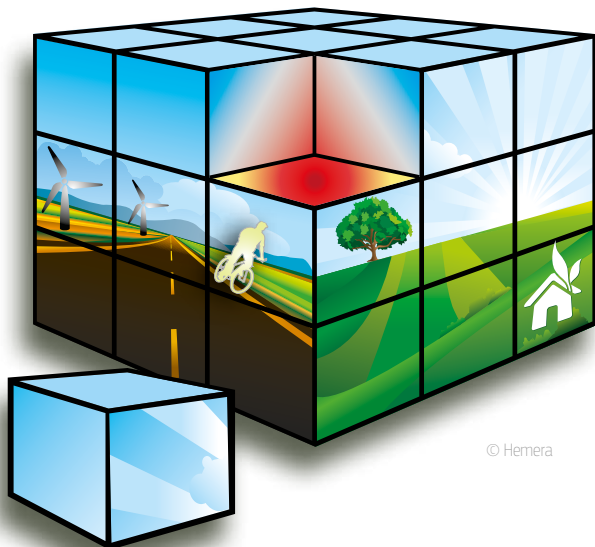
2. Втората област на действие засяга условията, които ще спомогнат за превръщането на ЕС в **ефективна от гледна точка на използването на ресурсите нисковъглеродна икономика**. Това изисква:

- изцяло да се приложи законодателният пакет в областта на климата и енергетиката с цел постигане на целите 20-20-20 и споразумение относно следващите стъпки за политиката за климата след 2020 г.;
- значителни подобрения в екологичните характеристики на продуктите през целия им жизнен цикъл;
- намаляване на въздействието на потреблението върху околната среда, включително проблеми като намаляване на изхвърлянето на храни и използване на биомасата по устойчив начин.

Отделя се **специално внимание на превръщането на отпадъците в ресурси**, с по-голям акцент върху предотвратяването, повторната употреба и рециклирането им, както и постепенното премахване на разточителните и вредни практики, като депонирането им. Водният недостиг все по-често засяга повече части от Европа – не на последно място поради измененията в климата – и необходимостта от по-нататъшни действия за по-ефективното използване на водите се извежда на преден план.

В условията на растящи цени на ресурсите, недостига и зависимостта от вноса, конкурентоспособността и способността на Европа за устойчив растеж ще зависи от подобряването на ефективността при използването на ресурсите в цялата икономика. ПДОС призовава за **разработване на показатели и цели за ефективността на използването на ресурсите**, за да се предоставят насоки за лицата, вземащи решения в публичния и частния сектор.

Ползите от по-ефективното използване на ресурсите в икономиката се усещат в много сектори. **Показателен е успехът на технологиите и услугите за опазване на околната среда**, с 3%-но годишно нарастване на заетостта. Стойността на световния пазар за екологичните отрасли се оценява на най-малко един трилион евро и се предвижда да се удвои през следващите 10 години. Това е добра новина за европейските дружества, които вече са водещи по отношение на рециклирането и енергийната ефективност.

3. Третата основна област на действие обхваща предизвикателствата пред **човешкото здраве и благосъстояние**, като замърсяването на въздуха и водата, прекомерния шум и токсичните химически вещества.

Според Световната здравна организация 20% от всички смъртни случаи в Европа може да се дължат на екологични фактори. Европа вече има високи стандарти за качество на въздуха, но в много градове замърсяването остава над допустимите нива. ПДОС определя ангажименти за подобряване прилагането на действащото законодателство и осигуряване на по-нататъшно намаление на замърсяването на въздуха и шума. ПДОС определя и дългосрочна перспектива за **нетоксична околна среда** и предлага справяне с рисковете, свързани с употребата на химикали в продуктите и химическите смеси, особено тези, които влияят върху ендокринната система. Успоредно с това за насърчаване на иновациите и разработване на по-устойчиви решения се предоставя една по-предвидима рамка, съчетана с повече инвестиции в знания.

Солидна основа

Новата програма включва „благоприятна рамка“ със следните четири приоритетни цели, за да помогне на Европа за постигането на: по-добро прилагане на законодателството, по-добро информиране чрез подобряване на базата от знания, повече и по-мъдро инвестиране за опазване на околната среда и пълно интегриране на екологичните изисквания и съображения в другите политики.

4. По-доброто **прилагане** на действащото законодателство ще донесе многобройни ползи. Проучване, изготвено от Комисията през 2012 г., е оценило, че пълното прилагане на законодателството на Съюза за отпадъците би довело до икономии в размер на 72 милиарда евро годишно, увеличение на годишния оборот на сектора за управление и рециклиране на отпадъците в Съюза с 42 милиарда евро и създаване на повече от 400 000 работни места до 2020 г. При правилно прилагане законодателството на ЕС в областта на околната среда създава равни условия и възможности в рамките на единния пазар за устойчиви инвестиции, в допълнение към ползите от опазването на околната среда.

ПДОС признава значението на много по-големия обществен достъп до информация за подобряване на общественото разбиране на проблемите на околната среда и за подпомагане на хората да осигурят подобрения на собствената си среда. Тя признава необходимостта от разширена система за инспекции и надзор, както и по-добър достъп до правосъдието по въпроси на околната среда.

© iStock/Wavebreakmedia Ltd

© iStock

5. Научните изследвания, мониторинга и докладването на разработките в областта на околната среда означават, че разбирането ни за околната среда постоянно се подобрява. Тази **база от знания** трябва да се направи по-достъпна за гражданите и политиците, за да се гарантира, че политиката продължава да се основава на добро разбиране на състоянието на околната среда. В същото време принципът на предпазните мерки¹ ще продължи да ръководи подхода на ЕС при разработването на политики в тази област.

Сегашните знания ни подсказват, че е необходимо незабавно действие в области като изменението на климата, загубата на биологични видове, праговете и повратните точки за околната среда, но проблемите са сложни и разбирането ни трябва да се усъвършенства, ако искаме да разработим най-ефективните подходи. ПДОС има за цел да се справи с тези предизвикателства чрез подобряване на начина, по който данните се събират, управляват и използват в целия ЕС, инвестиране в научни изследвания с цел запълване на празнините в знанията и разработване на по-систематичен подход към новите и възникващите рискове.

6. Ще има нужда от достатъчни **инвестиции и иновации** в продукти, услуги и обществени политики **от обществени и частни източници**, за да се постигнат целите, посочени в програмата. Това може да се осъществи само ако въздействието върху околната среда са отчетени правилно и ако **пазарните сигнали** също отразяват действителните разходи за околната среда. Това включва по-систематичното прилагане на принципа „замърсителят плаща“ чрез постепенното премахване на вредни за околната среда субсидии и пренасочването на данъчното облагане от трудовите доходи към замърсяването на околната среда, както и разширяване на пазарите за екологични стоки и услуги. Като конкретен пример ПДОС призовава 20% от бюджета на ЕС за 2014 – 2020 г. да бъдат предназначени за смекчаването на последиците от изменението на климата и адаптиране към тях. Дружествата все по-често виждат предимства в разширяването на екологичните иновации и възприемането на нови технологии, в измерване на въздействието на тяхната дейност върху околната среда и оповестяване пред своите инвеститори и клиенти на информация за околната среда в годишните си доклади. ПДОС посочва някои начини, по които това може да бъде доразвито.

7. Четвъртото благоприятно условие в програмата е по-доброто **интегриране** на проблемите на околната среда в други области на политиката, като регионалната политика, земеделието, рибарството, енергетиката и транспорта. Систематичното оценяване на екологичните, социалните и икономическите въздействия на политическите инициативи и цялостното прилагане на законодателството за оценка на въздействието върху околната среда ще гарантира вземането на по-добри решения и съгласувани подходи в политиките, които водят до множество ползи.

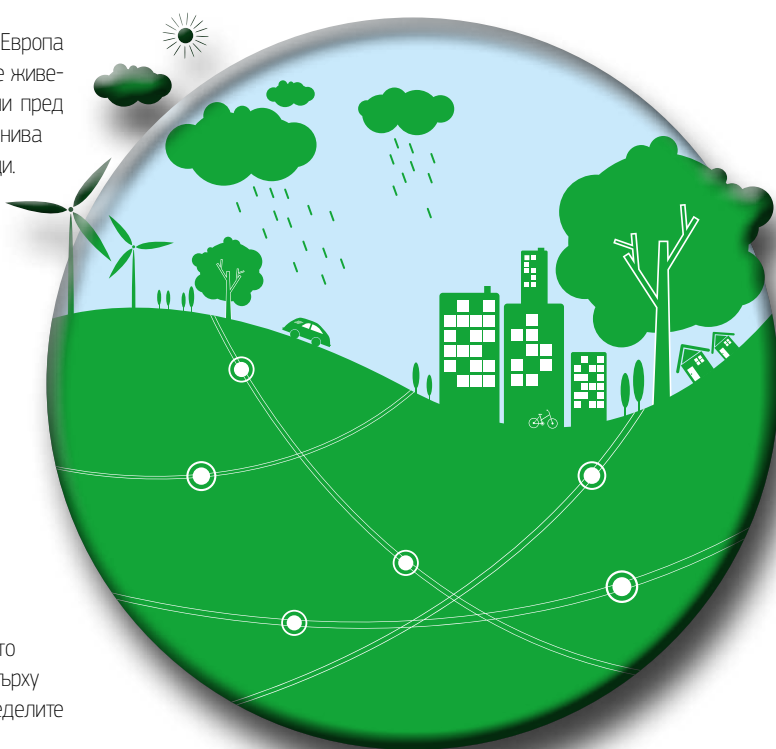
¹ Както е посочено в Договора за функционирането на Европейския съюз („ДФЕС“), целта на принципа на предпазните мерки е осигуряване на по-високо ниво на опазване на околната среда чрез превантивно вземане на решения в случай на риск: http://europa.eu/legislation_summaries/consumers/consumer_safety/l32042_bg.htm

Местни, регионални и глобални предизвикателства

Програмата завършва с две други приоритетни цели.

8. Първата е да се помогне на **градовете** да станат **по-устойчиви**. Европа е гъсто населена и към 2020 г. 80% от гражданите й вероятно ще живеят в градски и крайградски райони. Градовете често са изправени пред общ набор от проблеми, като лошо качество на въздуха, високи нива на шума, емисии на парникови газове, недостиг на вода и отпадъци. Решаването на тези проблеми означава да работим заедно. Ето защо ПДОС има за цел да популяризира и разшири инициативите, които подкрепят иновациите и обмена на добри практики в градовете. Целта е да се гарантира, че **към 2020 г.** повечето **градове в ЕС прилагат политики за устойчиво градско планиране и проектиране** и използват финансирането от ЕС, което е на разположение за тази цел.

9. Последният приоритет засяга **по-широките глобални предизвикателства**. Много от приоритетните цели в ПДОС могат да се постигнат само в сътрудничество с държавите партньори или като част от глобален подход. ЕС и неговите държави членки са поели ангажимент да се включват по-ефективно в работата с международни партньори за приемането на Целите за устойчиво развитие като продължение на конференцията „Рио +20“. ПДОС предлага също така и да се проучат по-нататъшни стъпки, които биха могли да се предприемат за намаляване на въздействията върху околната среда извън границите на ЕС. „Да живеем добре в пределите на нашата планета“ е цел от световен мащаб.

© iStock

© iStock

Връзки

Повече подробности за Общата програма на Съюза за действие в областта на околната среда до 2020 г. може да намерите на адрес:

<http://ec.europa.eu/environment/newprg/index.htm>

Освен това на уебсайта на ГД „Околна среда“ е предоставена по-подробна информация за политиките и действията:

http://ec.europa.eu/environment/index_bg.htm

Служба за публикации

doi:10.2779/54623

ISBN 978-92-79-33898-4

9 789279 338984